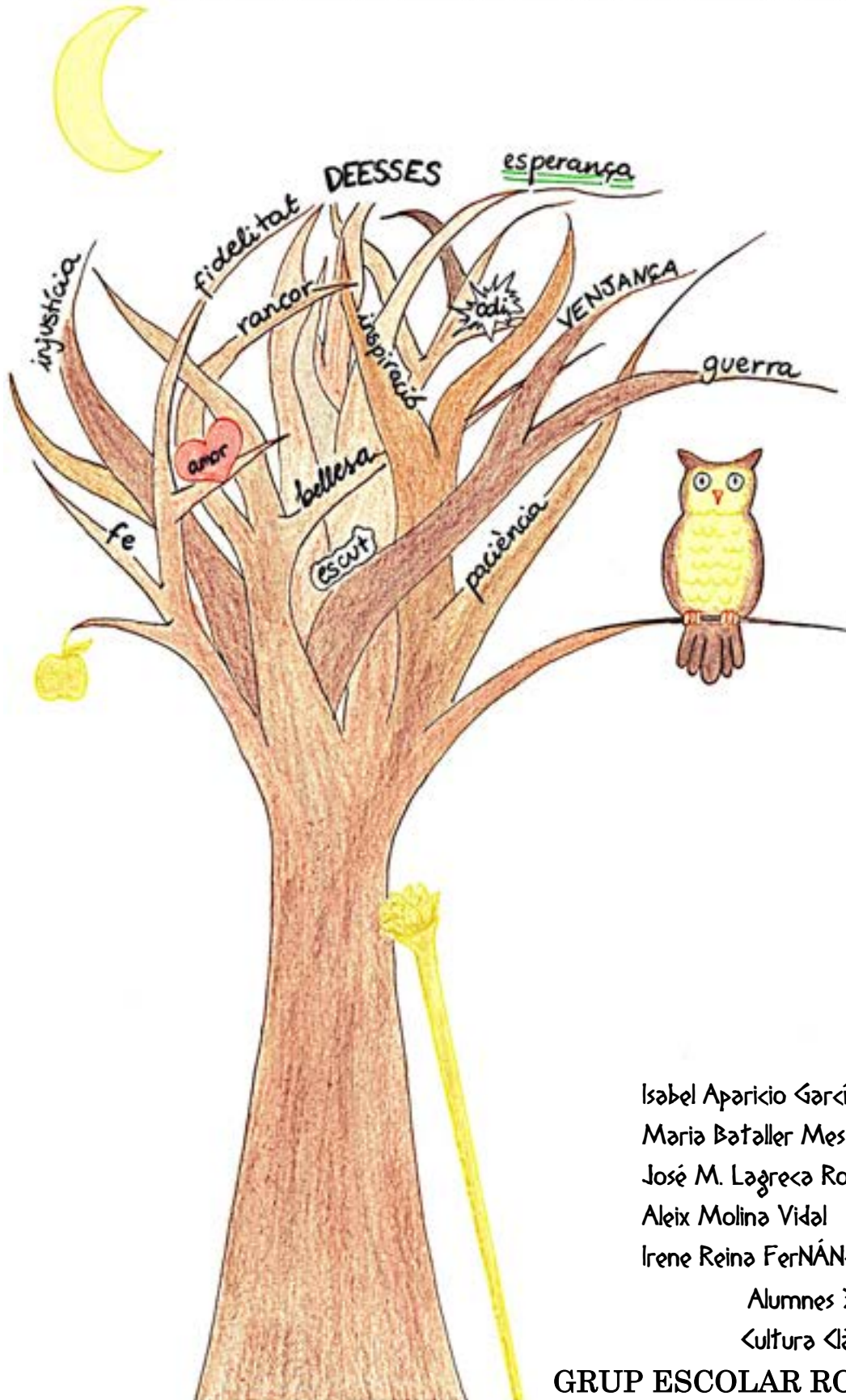

DONES I MITOLOGIA

Isabel Aparicio García
Maria Bataller Mesa
José M. Lagreca Rosabal
Aleix Molina Vidal
Irene Reina Fernández

Alumnes 3er A
Cultura Clàssica

GRUP ESCOLAR ROCA

Redacció: Isabel Aparicio, María Bataller, José María Lagreca, Aleix Molina, Irene Reina.

Il·lustracions: Isabel Aparicio i amb la participació d'Irene Reina.

Fotografies: Extreptes d'Internet

Disseny: Isabel Aparicio, María Bataller, José María Lagreca, Aleix Molina, Irene Reina.

Corrector: Aleix Molina.

Coordinació: Carmen Barrero

Edició i producció: Tercer A. Cultura Clàssica.

Impressió: Grup Escolar Roca

1a. Edició: Abril 2021

ÍNDEX

Pròleg	3
Pandora	5
Les muses	9
Persèfone	12
Demèter	13
Sirenes	13
Eurídice	16
Penélope	17
Europa	22
Dafne	26
La poma de la discòrdia	29
Hera	31
Afrodita	36
Atenea	38
Referències biogràfiques	40
Bibliografia	43
Webgrafia	43

Pròleg

Després de sis mesos de feina, el nostre projecte va arribar al seu fi. El llibre estava acabat! El treball que va comportar no va ser poc i les dificultats no van trigar a arribar.

La primera dificultat va ser l'elecció del tema a tractar i el públic al qual aniria dirigit. Després de posar-ho en comú, vam decidir que la temàtica seria la dona. Per què? El paper de les dones en la mitologia no és tan conegut com el dels homes i per això, vam decidir tractar aquest tema més profundament de manera que fos comprensible per a tots els públics. Volíem explorar el seu paper en l'antiguitat, donar-li el reconeixement que es mereixen i connectar-lo amb l'actualitat.

Tanmateix, no vam trigar en adonar-nos que hi havia informació molt variada i extensa, que no es quedava únicament en el mite, i diferents fonts que parlaven d'una mateixa història sota diversos punts de vista. També, una altra de les dificultats que vam haver d'afrontar, va ser el temps. El vam haver d'aprofitar al màxim per poder arribar a la data prevista i, fins i tot, de vegades vam tindre la sensació de que els minuts passaven massa ràpid i que no acabaríem al dia establert.

Malgrat totes les dificultats, aquest projecte ens ha donat l'oportunitat d'aprendre i rectificar els nostres errors. Però que és veritablement el que hem aconseguit? Hem après a treballar en equip i tot l'esforç que comporta treballar amb un grup que tenen diferents maneres de pensar: organitzar-nos, avaluar idees, repartir responsabilitats... sempre des del respecte i la cooperació entre nosaltres. També, i no menys important, aquest projecte ens ha atorgat una altra visió sobre la mitologia i com ha arribat als nostres dies. Hem comprovat per nosaltres mateixos, com la mitologia clàssica segueix present en les nostres vides i, encara que la gent no sàpiga qui va ser Homer o Ovidi, utilitza expressions com "dormir-se en els llorers" que fa referència a un mite grec que podeu trobar mencionat en el llibre.

Encara que al principi pensàvem que la mitologia es limitava a l'art o la literatura, gràcies a aquest projecte hem pogut veure que també està present en moltes cançons i pel·lícules que coneixem avui dia.

Per últim, volíem agrair l'ajuda que la professora Carmen Barrero ens ha proporcionat en tot moment, donant-nos consells, suport i obrint-nos les portes cap a una manera dinàmica i diferent d'aprendre.

Desitgem que us agradi i serveixi, com a nosaltres, per a aprofundir més en el coneixement de la mitologia i, d'una manera més àmplia, de tota la cultura clàssica, que és la font de la nostra manera de viure i d'entendre el món.

Soc **PANDORA**, la primera dona del món i us explicaré com vaig alliberar a tots els mals d'aquest món:

Vaig ser obra d'Hefest (déu del foc) i Atenea, els quals em van crear a imatge d'un mortal a ordres de Zeus. Així, ell podria castigar als mortals perquè **Prometeu** va robar el foc diví.

Cada déu em va atorgar una qualitat, encara que Hermes em va proporcionar la mentida i la fal·làcia.

La meva història començà en el moment que Zeus

m'encomanà entregar una caixa a Epimeteu, el germà de Prometeu, però amb una sola i única norma: en cap moment jo podria obrir-la.

Epimeteu es va enamorar de mi i es va voler casar encara que el seu germà li prohibís acceptar qualsevol regal de Zeus.

No em vaig poder resistir a la temptació d'obrir la caixa i d'ella, en van sortir tots els mals: la malaltia, la fatiga, la bogeria, el vici, la passió, la tristesa, el crim i la vellesa, que van impregnar a la humanitat!

Manà llavors a Atenea que li ensenyés les feines, a teixir delicades puntes. I a la daurada Afrodita, que li cobrís el cap de gentilesa, de penible desig, i d'angoixes que els membres esmicolen. I a Hermes ordena infondre-li un esperit descarat i un tarannà enganyós

.....

I l'herald dels divins li infongué veu, i anomena a aquesta dona Pandora perquè tots els que ocupen els olímpics estatges li van oferir un present.....

TREBALLS 1 DIEU, HESÍODE

Davant tot allò vaig tindre por i vaig tancar la caixa a corre cuita perquè no sortís res més, però, sortosament, va quedar una cosa a dins:

L'esperança.

En ser conscient del que havia provocat, em vaig penedir i vaig voler arreglar el mal que havia provocat, vagant pel món oferint a tots els homes l'esperança, l'única cosa que em quedava.

Sabies què ???

EL NOM DE PANDORA VE DEL GREC PAN "TOT" I "DÓRA"
"REGALS",
DIT D'UNA ALTRA MANERA " LA QUE TÉ TOTS ELS DONES"
VA SER LA ÚNICA VEGADA QUE HEFEST VA USAR L'ARGILA
O EL FANG I NO EL METALL, PER MODELAR LES SEVES OBRES.

ATENEA VA SER L'ENCARREGADA DE VESTIR-ME

DE MI ES CONSERVEN DIFERENTS EXPRESSIONS...

Obrir la capsa de Pandora

Utilitzem aquesta expressió quan volem dir que una acció provocarà grans i greus conseqüències.

Ser la capsa de Pandora:

En l'actualitat apliquem aquesta expressió a qualsevol cosa que en males mans pot ser la causa de perills i problemes.

L'últim que es perd és l'esperança

En comunicar-li el que ha passat a Prometeu i al seu marit, Epimeteu, Pandora els va dir que l'únic a què sempre podrien recórrer era a l'esperança, ja que era l'únic que quedava a la caixa i per tant, l'últim que es podria perdre. És per això que es diu que l'Esperança és l'últim que es perd.

TINC EL MEU PARAL·LELISME A LA RELIGIÓ CRISTIANA

EVA decideix menjar-se la poma oferta

pel diable. Com a conseqüència, Déu castigà a la dona amb parts més dolorosos i a la submissió a l'home.

Es culpa a la dona per provocar mals a la humanitat i se la menysprea per uns mites amb un únic fonament religiós i adaptat per l'home a interessos propis

DONA SILENCIADA A LA SOCIETAT

ALGUNOS EM VAN CANTAR, UNS ALTRES EM VAN RECORDAR...

Fue mi nacer conspiración divina
Maléfico castigo designado
Contra los Hombres por un cielo
airado
Que en todo se estremece y
determina.

Un estuche labrador plata fina
Se me dio a mantener siempre cerrado
Mas mi espíritu estaba dominado
De esa curiosidad que nos fascina

No pude resistir tanto misterio
Y al abrirle escaparon con estruendo
Todos los males en furiosa danza

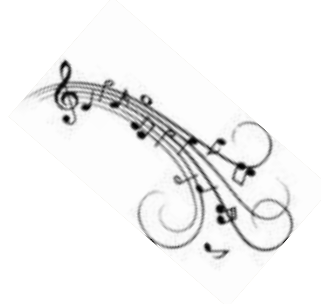
Hice de un Paraíso un cementerio
Pero vi en el fondo sonriendo
Al menos me quedaba la esperanza

FRANCISCO ALVÁREZ HIDALGO, 1997

La Caja de Pandora
Se le advirtió
Pero aún así ella la abrió
El mal dejó...

TERRA SANTA

TEATRE: LA CAIXA DE PANDORA. F. WEDEKIND, 1904

ÒPERA: LULÚ. ALBAN BERG, 1937

PINTURA: "EVA PRIMA PANDORA". JEAN COUSIN EL VELL, 1550

"PANDORA".- DANTE GABRIEL ROSSETTI, 1871

"PANDORA". ODILON REDON, 1910

CINE: LARA CROFT TOMB, LA CUNA DE LA VIDA, 2003

Les Muses

Comencemos por las Musas, que con sus himnos le alegran en el Olimpo el inmenso corazón al padre Zeus, ... Ellas, lanzando su inmortal sonido, celebraron con su canto primeramente, desde el comienzo, el venerado linaje de los dioses, a los que Gea y el amplio Urano engendraron, y a los que nacieron de éstos, los dioses dispensadores de bienes.”

TIOGONÍA TRABAJOS Y DÍAS HESÍODE

Som **les nimfes** filles de Zeus i de Mnómósine (la personificació de la memòria), i som les encarregades de xiuxiuejar, motivar i inspirar a tot aquell que demana la nostra aparició. Cadascuna de nosaltres representa i s'encarrega del nostre relatiu camp de la ciència i les arts, de les quals en som les impulsores.

El concepte de mussa s'ha convertit en l'objecte que dona inspiració i motivació a fer una obra d'art o treball científic. Les muses (dones) s'utilitzaven amb un únic propòsit inspirador. La visió masculina ha repercutit en la societat i ha mostrat a la dona com a un ésser inferior, sense donar-li oportunitat a crear un propi destí. Les muses que foren pintades per grans artistes sovint també ho eren, però només se les coneix per l'home que les va pintar, i no pas pels seus propis mèrits.

**DARRERE DE CADA
GRAN OBRA, HI HA
UNA GRAN DONA**

Καλλιόπη	Poesia èpica i de l'eloquència	
Κlio	Història	
Ευτέρπη	Música	
Μελπομένη	Tragèdia	
Τερψικόρη	Dansa	
Έρατο	Poesia amorosa	
Πολιμνία	Poesia lírica	
Υράνια	Astronomia	
Θάλια	Musa de la comèdia	

Sabies què ???

EL MONT PARNÀS ERA CONSIDERAT LA MORADA DE LES MUSES I D'APOL·LO, SIMBOLITZA LA PÀTRIA DELS ARTISTES.

LES MUSES APAREGUEREN A LA PEL·LÍCULA HÈRCULES DE DISNEY L'ANY 1997.

A L'ESCENARI DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA S'HI TROBEN REPRESENTADES LES 9 MUSES QUE FAN REFERÈNCIA A LA CREACIÓ DE LES OBRES.

SAFÓ VA SER CONSIDERADA PER PLATÓ LA DESENA MUSA

No hago otra cosa que pensar en ti,
Nada me gusta más que hacer canciones
Pero hoy las musas han pasao de mí
Andarán de vacaciones”

JOAN MANUEL SERRAT

Soc **PERSÈFONE**,

filla de Zeus i Demèter i deessa dels Inferns. Hades, captivat per la meua bellesa em va raptar. La meua mare, desconsolada, em va buscar per tota arreu i, mentre ho feia, la terra no produïa fruits ni collites.

Preocupat, el meu pare prega a Hades que em retorni a la meua mare.

Jo havia tastat la magrana, però no sabia que haver menjat d'aquesta fruita m'obligava a romandre per sempre al món de les tenebres. Amb l'ajuda de Zeus vaig poder dividir el

temps entre la meua mare -sis mesos- i Hades.

Els meus atributs són:

- Blat / espiga (fertilitat)
- Gall (criatura d'ultratomba)
- Magrana
- Túnica negra
- Ceptre

Hola, soc **DEMÈTER**, Ceres a Roma, la deessa de l'agricultura i la terra.

La meva filla **Persèfone** i jo estàvem molt unides fins que un dia Hades, va veure a **Persèfone** agafant flors. Es va enamorar d'ella i la va segrestar.

Jo vaig enviar a unes nimfes perquè vetlessin per la seguretat de **Persèfone**, però,

es van despistar,

i no la van protegir!

Hades se la va emportar en un instant com si res!

Em vaig sentir tant, però tant furiosa, que les vaig convertir a totes en...

sirenes!.

Sabies què ???

*A LES SIRENES SE LES SITUAVA EN ILLES ROCOSES I MÉS TARD,
VAN ADOPTAR UNA CUA DE PEIX EN LLOC DE POTES PER PODER
NAVEGAR PER LES PROFUNDITATS MARINES. EN AMBDÓS
CASOS SE LES ATRIBUÏA UNA VEU IRRESISTIBLE I MELODIOSA, QUE
ATREIA BOJAMENT ALS MARINERS.*

Quan no està amb mi em poso molt trista i com que no puc exercir de deessa, oblidó les meves feines i la terra es torna infèrtil però quan torna la meva filla, amb la meva alegria els camps, tornen a florir i a donar fruits.

ENS HEM CONVERTIT EN UN REFERENT PER EXPLICAR ALCUNES FESTES

- **Tesmofòries:** Aquesta festa es celebrava en el tercer terç de l'any, quan jo tornava amb la meva mare i, per tant, el camp floria.
- **Misteris eleusins:** Els misteris eleusins eren rituals d'iniciació anuals al culte a la meva mare i a mi

Sabies què ???

*A MI I A LA MEVA MARE ENS DEIEN LES DEMÈTERS O LES
DEESSES.*

*ODISSEU, A L'ODISSEA, ES REFEREIX A MI COM "LA REGINA DE
FERRO".*

*A ROMA, SE'M CONEIX AMB EL NOM DE PROSÈRPINA I
EXPLIQUEN QUE VA SER CUPIDO EL CULPABLE QUÈ HADES
S'ENAMORÉS DE MI, JA QUE VA LLANÇAR UNA DE LES SEVES
FLETXES PER ORDRE DE LA SEVA MAR, VENUS.*

*ABANS D'ENTRAR EN EL MÓN SUBTERRANI SE'M CONEIXIA
AMB EL NOM DE CORE.*

Tot i les meves desgràcies, el meu personatge com a Persèfone encara es conserva al món de la cultura:

CINEMA

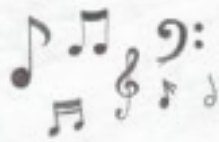
"LA DEESSA DE LA PRIMAVERA"

CURTMETRATGE DE DISNEY, 1934

"PERSÈFONE". USA. 2008

CURTMETRATGE AMB TITELLES

MÚSICA

NOSTRA MORTE: PERSÈFONE

VIVALDI: LES QUATRE ESTACIONS

IGOR STRAVINSKY: ÒPERA: PERSÈFONE

J. JOSÉ CASTRO: ÒPERA: PROSERPINA I
L'ESTRANGER

ESCULTURA

EL RAPTE DE PROSÈRPINA G.L BERNINI VIL·LA BORGHESE. ROMA

RAPTE DE PERSÈFONE, GIRARDON JARDINS DE VERSAILLES. PARÍS

PINTURA

EL RAPTE DE PROSÈRPINA:

REMBRANDT. EL PRADO. MADRID - RUBENS. EL PRADO. MADRID

PIETER BRUEGEL. EL PRADO.

ALTRES DONES VAN COMPARTIR EL TÀRTAR AMB MI

Em dic **EURÍDKE** i us explicaré com vaig acabar a l'infern.

Quan encara estava al món dels mortals, em vaig enamorar d'Orfeu, però un camperol que estava gelós d'ell em va segrestar. Em vaig escapar i em va mossegar una serp.

Com a conseqüència, vaig acabar a l'infern.

Orfeu va decidir baixar a l'infern. Amb la seva lira i amb la música, es va obrir camí al món dels morts. Va arribar fins a Persèfone, a qui amb el seu encant va convèncer perquè em deixés sortir.

Persèfone va acceptar, però amb una condició: *Si en el camí cap al món mortal Orfeu mirava cap enrere, no em deixarien sortir.*

Vam fer tot el camí cap al món dels humans, però Orfeu, tot just arribant a l'exterior, es va girar a mirar-me, i em vaig haver de quedar al Tàrtar per sempre.

Soc **PENÈLOPE** i us explicaré com vaig esperar, com vaig mantenir-me fidel durant els vint anys que el meu marit va passar fora de casa i com vaig utilitzar la meva astúcia per allunyar als pretendents que em volien casar-se amb mi.

Quan Ulisses va marxar, molts nobles se'm van declarar com pretendents i per eludir la decisió d'acceptar a un d'ells, els hi vaig dir a tots: *escolliré el meu futur marit quan acabi de teixir un tapís*. Com no volia ser-li infidel a Ulisses, se'm va ocórrer la idea de teixir pel dia i que em veiessin totes les persones que passessin per davant la meua finestra i a la nit quan ningú em veïés, descosir tot el que havia teixit, per evitar casar-me amb qualsevol d'aquells.

Així vaig aguantar durant quatre anys, fins que Ulisses va tornar a Ítaca, on vivíem.

Molts han parlat de mi... antics i moderns

Homer

Va existir? Sí, no? Pensem que sí!
Poeta de l'Antiga Grècia que va viure al s.VIII a.C.
És conegut per ser l'autor de l'Iliada i l'Odissea.

Ítaca... Ítaca... idealitzada per molts

Tingues sempre al cor la idea d'Ítaca.
Has d'arribar-hi, és el teu destí,
però no forçis gens la travessia.
És preferible que duri molts anys,
que siguis vell quan fondegis l'illa,
ric de tot el que hauràs guanyat fent el camí,
sense esperar que et doni més riqueses.

ΟΥΙΣ ΗΛΑΧΗ

Ovidi

Va ser un poeta romà nascut l'any 43 a.C.
Va viure fins l'any 17 o 18. Va escriure
sobre temes d'amor, dones abandonades
i transformacions mitològiques.

LES HEROIDES

Cartes amoroses, escrites per
personatges mitològics
femenins a les seves parelles.

*“Esta te la manda tu Penélope, insensible Ulises, pero nada de contestarla:
ivuelve tú en persona!”*

Ulisses (Odisseu) havia marxat a Troia feia ja uns quants anys. Estava massa trista, necessitava alguna notícia d'ell! Volia que tornés a casa!, Amb mi, a Ítaca!... Trobava a faltar al meu marit, i és per això que em vaig decidir per escriure-li una carta.

DE M1, ES CONSERVEN DIFERENTS EXPRESSIONS...

Complex de Penèlope és la imatge que s'ha creat de la parella i no de la persona real.

Quan diem que alguna cosa és la "*tela de Penèlope*" volem dir que és una excusa o una manera de donar llargues a alguna cosa que no es vol fer, o endarrerir-ho el màxim possible.

Utilitzem l'expressió "*passar una Odissea*" quan algú ha passat per un munt de problemes o peripècies per aconseguir quelcom.

Un treball de Penèlope és aquell que sempre es torna a començar i que mai tindrà èxit.

Sabies què ???

PENÉLOPE HA ESTAT CONSIDERADA COM SÍMBOL DE LA FIDELITAT, DE L'AMOR CONJUGAL, DE LA PACIÈNCIA...
PERÒ TAMBÉ COM METÀFORA DE LA SOLITUD EN UNA ÍTACA SITUADA ENTRE DOS MARS.

EN L'IMPERI ROMÀ VA REPRESENTAR LA COHESIÓ SOCIAL, MANTENINT DEL MODEL DE DONA AFLIGIDA QUE ESPERA.

EN POLÍTICA, PER UNA ALTRA PART, ACOSTUMA A DENOMINAR-SE COM LA TENDÈNCIA DE CADA GOVERN A DESFER LA FEINA REALITZADA PER L'ANTERIOR.

EL TERCER CAPÍTOL DE LA SÈRIE ANIMADA DELS SIMPSON, ANOMENAT "L'ODISSEA D'HOMER", ÉS UNA INTERPRETACIÓ DEL MITE ADAPTAT A L'ÀMBIT HUMORÍSTIC DE LA SÈRIE, EN EL QUE MARCE FA DE PENÉLOPE, QUI ESPERA PACIENTMENT A QUE HOMER TORNI DE LA SEVA TRAVESSIA.

AIGUNS EM VAN TENIR PRESENT A LES SEVES CANÇONS...

Dicen en el pueblo que el caminante
volvió,
La encontró en su banco de pino verde.
La llamó: "Penélope, mi amante fiel, mi
paz,
Deja ya de tejer sueños en tu mente...
Mírame, soy tu amor, regresé..."

J. M. SERRAT

Ella despidió a su amor
El partió en un barco en el muelle de San Blas
El juro que volvería
Y empapada en llanto, ella juro que esperaría
Miles de lunas pasaron
...
Y siempre ella estaba en el muelle esperando

MANÁ

... ALTRES A LES SEVES OBRES...

Em van pintar a:

- **Penèlope i Ulisses** – JHW Tischbein (1802)
- **Penèlope i els pretendents** – John William Waterhouse (1912)
- **Penèlope** – Carlos Carrà (1917)

Van escriure sobre mi:

- Boccaccio, en **De Claris Mulieribus**, em va descriure com exemple de dona casta
- Iziar Pascual, en la seva obra de teatre, **Les Veus de Penélope** (2001). A través meu dona veu a les dones que durant molt de temps no han pogut parlar.

Soc **Europa**, filla del rei Agenor, i us vaig a explicar com vaig ser segrestada per Zeus.

Un dia estava a la platja amb les meves donzelles quan, de sobte, un bou blanc es va asseure davant dels meus peus. En un principi, vaig tenir-li por, però amb el temps vaig començar a agafar-li confiança. Vaig veure que el bou era molt tranquil, així que vaig decidir muntar-me al llom d'aquest. Llavors, ell va començar a córrer fins a endinsar-se en el mar.

Em va allunyar de la meva família!

El meu pare, Agenor, va enviar al meus tres germans a buscar-me amb l'ordre de no tornar sense mi.

Encara així, mai em va trobar!

Vaig arribar a l'illa de Creta, i allà em vaig adonar que Zeus m'havia raptat.

Junts vam acabar tenint tres fills: **Minos, Sarpedón i Radamantis.**

Zeus volia que jo fos reina i em va casar amb AsteriÓN, rei legítim de Creta.

Ell no va voler tenir fills però va adoptar els meus i els va educar com si fóssin seus i els va anomenar hereus.

Sabies què ???

COM ZEUS NO PODIA ESTAR TOTA L'ESTONA AMB LA SEVA ESTIMADA, LA VA RECOMPENSAR AMB TRES REGALS DIFERENTS: UN COS ANOMENAT LAELAPS QUE SEMPRE ACONSEGUIA ATRAPAR A LA SEVA PRESA, UNA JAVELINA QUE SEMPRE ENCERTAVA EN EL BLANC QUE S'HAGUÉS TRIAT I A TALO, UN GEGANT DE BRONZE QUE TENIA COM A MISSIÓ CUIDAR LES COSTES DE CRETA QUAN DESEMBARCAVEN.

UNA DE LES MOLTES VERSIONS QUE EXISTEIXEN, EXPLICA QUE EL REI AGENOR, PARE DE LA PRINCESA EUROPA, AL SABER L'OCORREGUT VA CÓRRER ARRAN DE MAR CRIDANT EL SEU NOM I MIRANT CAP A OCCIDENT. «I VEIENT CAP A ON DIRIGIA LA SEVA MIRADA, VAN ACABAR CRIDANT EUROPA A AQUELLA TERRA, ALLÈN EL MEDITERRANI».

AQUEST MITE ÉS UN RECORD DE LES RELACIONS QUE EN L'ANTIGUITAT VAN MANTENIR GRECS I FENICIS, AIXÍ COM TAMBÉ REFLECTEIX EL CARÀCTER REPRESENTATIU DEL BON A L'ILLA DE CRETA.

SEGONS HERÒDOT, EUROPA VA SER SEGRESTADA PELS CRETENCS, QUI BUSCAVEN VENJAR EL SEGREST D'IÓ, UNA PRINCESA D'ARGOS. AQUESTA VERSIÓ DE LA HISTÒRIA ÉS UN INTENT D'ELIMINAR LA FANTASIA I BUSCAR LA RAÓ I LA CIÈNCIA.

LES INTERPRETACIONS D'AQUEST MITE ES CENTREN EN EL SIMBOLISME DEL BRAU EN LA CRETA MINOICA. EL BRAU COM SÍMBOL DE LA FERTILITAT, DEL VICOR I DE LA FORÇA UNITS A EUROPA, LA QUAL S' IDENTIFICA AMB LA LLUNA. LA UNIÓ ENTRE ZEUS Y EUROPA, PER TANT, VOL REPRESENTAR UN ANTIC RITUAL DE FERTILITAT, SENT EN AQUEST CAS EL BRAU SEDUÏT PER LA LLUNA, I NO AQUESTA SEGRESTADA.

AVUI DIA EL MEU NOM ES RELACIONA...

Quan vaig morir em van ser concedits els honors divins i el brau que havia estat la forma en què Zeus m'havia estimat. Vaig ser convertida en constel·lació i fins i tot formo part dels signes del zodíac, amb el nom de **Taure**.

Des de maig del 2013, els bitllets d'euro porten un retrat meu en la marca d'aigua i en l'holograma. La moneda grega també em porta

ELS POETES TAMBÉ VAN TENIR PARAULES

PER MÍ...

.....

Si alguien hoy me diera al infame toro,
enfadada yo intentaría herirlo
con el hierro y cuerna romper al monstruo
antes bienquisto.

Sin pudor dejé la paterna casa.
Sin pudor retraso mi muerte. Oh, si uno
de los dioses me oye, que entre leones
yo ande desnuda

.....

HORACI (ODA III)

Era del año la estación florida
en que el mentido robador de Europa
(media luna las armas de su frente,
y el Sol todos los rayos de su pelo),
luciente honor del cielo,
en campos de zafiro pace estrellas,

SOLEDADES, GÓNGORA

Y poco a poco, el miedo quitado, ora sus pechos le presta para que con su virgínea mano lo palpe, ora los cuernos, para que guirnaldas los impidan nuevas. Se atrevió también la regia virgen, ignorante de a quién montaba, en la espalda sentarse del toro: cuando el dios, de la tierra y del seco litoral, insensiblemente, las falsas plantas de sus pies a lo primero ponen en las ondas; de allí se va más lejos, y por las superficies de mitad del ponto se lleva su botín. Se asusta ella y, arrancada a su litoral abandonado, vuelve a él sus ojos, y con la diestra un cuerno tiene, la otra al dorso impuesta está; trémulas ondulan con la brisa sus ropas.

METAMORFOSIS, OVIDI

ELS PINTORS EM VAN MANTENIR VIVA PER TOT HOM!

Tiziano, Rembrandt, Max
Beckmann, Valentin Serov,
Botero...

Soc **Dafne**, filla del déu del riu Ladó d'Arcàdia i Gea (encara que hi ha versions que diuen que vaig néixer del déu del riu Peneu de Talisa amb Creüsa, una nimfa de Gea). La meva història va començar quan **Eros** (Cupido) que estava gelós d'Apol·lo perquè va estar bromejant sobre les seves habilitats com a arquer, li va disparar una fletxa daurada perquè s'enamorés de mi.

Però no es va quedar satisfet amb això i em va enviar una altra de ferro que, em va provocar un gran odi cap al déu.

Mireu-ne el resultat!

- Dafne, estimada, ompliràs el meu cor dels millors records i estaràs al meu costat? - Digué Apol·lo
- Mai estaré amb tu, deixa'm estar tranquil·la i vés el més lluny possible!
- Però Dafne, jo t'estimo, t'anhelo...

I després d'hores i hores discutint i ser perseguida, vaig implorar ajuda al meu pare, qui em va transformar en llorer, i a partir d'aleshores em vaig convertir en un arbre sagrat.

Vaig perdre la meva bellesa i llibertat!

Sabies què ???

EL NOM DE DAFNE PROVÉ DEL GREC I VOL DIR LLOREER

EL SENAT ROMÀ VA ATORGAR EL NOM D'AUGUST OCTAVI I VA ORDENAR QUE A DALT DE LA PORTA DE CASA SEVA ES FIQUÉS UNA CORONA D'ALZINA I QUE LES FINESTRES ESTIGUessin DECORADES AMB LLOURE. (OVIDI EN FA REFERENCIA)

ELS GUANYADORS DELS JOCs OLÍMPICS CORONEN EL SEU CAP AMB UNA CORONA DE LLOREER.

AIGUNA EXPRESSIÓ EM RECORDA...

Adormir-se en els llores: Es diu quan algú deixa de rendir al màxim en el seu ofici o deixa de treballar durant un període de temps. El seu origen resideix en les compensacions en corones de lloreer, que simbolitzaven un esforç i treball impecable. Si la corona era d'or, podies vendre-la i amb els diners podies viure sense treballar un temps. Després de rebre la corona, molts pensaven que a havien arribat al màxim de la seva carrera i deixaven d'esforçar-se al màxim.

ELS POETES... A1... ELS POETES

A Dafne ya los brazos le crecían,
y en luengos ramos vueltos se mostraban;
en verdes hojas vi que se tornaban
los cabellos que el oro oscurecían,

De áspera corteza se cubrían
los tiernos miembros, que aún bullendo estaban;
los blancos pies en tierra se hincaban,
y en torcidas raíces se volvían.

Aquel que fue la causa de tal daño,
a fuerza de llorar, crecer hacía
el árbol que con lágrimas regaba.

¡Oh miserable estado, o mal tamaño!
¡Que con llorarla crezca cada día
la causa y la razón por que lloraba!

GARCILASO DE LA VEGA

Música: Ópera: Dafne. C. Monteverdi i J. Peri.
Considerada la primera òpera del món.

Escultura: *Apolo y Dafne*. Gian Lorenzo Bernini.
Galería Borghese, Roma.

Pintura: Dafne. Poussin. - Alte Pinakothek. Munich

LA POMA DE LA DISCÒRDIA

Dones? Poma? Discòrdia? No, no ens hem equivocat! En el següent mite coneixereu una de les grans històries gregues per excel·lència, on tres grans deesses de l'Olimp es batrant en una gran competició per guanyar una desitjada poma. El que no sabran, serà que aquella rivalitat esdevindrà en la coneguda guerra de Troia. Voleu conèixer aquesta gran història?

Soc **Èris**, la deessa del caos i la discòrdia. La meva història comença quan l'heroi Peleo i la ninfa marina Tetis celebraven el seu banquet de noces on van ser convidats molts déus i molts mortals, però sabeu què?

- Jo no vaig ser convidada!,
- Em vaig enfadar moltíssim!,
- La ira va recórrer el meu cos!
- Vaig haver de pensar la manera d'exercir **venjança!**

Em vaig presentar al casament, en sorpresa de tots els convidats, i vaig deixar caure enmig de la taula principal una gran poma daurada amb una inscripció gravada.

En aquella taula es trobaven tres grans deesses de l'Olimp: Hera, Atena i Afrodita.

Cada una d'elles es creia la més preciosa i van fer tot el jo tenia planejat: **van causar un gran rebombori!**

Cada una va voler aconseguir la poma per qualsevol medi i això va provocar que caiguessin en una rivalitat ferotge .

Zeus, com a déu dels déus, tenia que posar ordre al conflicte però, com no volia enfadar a ningú, va cridar al missatger Hermes per a que anés a buscar a Paris de Troia, , per fer l'elecció.

Però... millor que ho expliquin elles mateixes.

Encara que abans...

Sabies què ???

AMB AQUEST NOM (DISCÒRDIA) ÉS ANOMENADA UNA ILLA DE L'EIXAMPLE SITUADA AL PASSEIG DE GRÀCIA, ENTRE EL CARRER CONSELL DE CENT I ARAGÓ.

AQUESTA ILLA ESTÀ FORMADA PER TRES EDIFICIS MOLT CONEGUTS A BARCELONA:

- LA CASA LLEÓ MORERA DE LLUÍS DOMÈNECH I MONTANER
- LA CASA AMATLLER DE JOSEP PUIG I CADAFAIX
- LA CASA BATLLÓ D'ANTONI GAUDÍ.

AQUESTS TRES ARQUITECTES SÓN GRANS CONEGUTS DINS DEL MODERNISME CATALÀ. EL NOM, ÉS DEGUT A LA RIVALITAT QUE EXISTIA ENTRE AQUESTS HOMES PER CONSTRUIR L'EDIFICI MÉS BONIC D'AQUESTA ILLA DEL PASSEIG DE GRÀCIA, QUE RECORDA A LA MENCIONADA EN EL MITE.

HOMER VA DENOMINAR A ERIS "LA QUE SEMBRA L'ODI ENTRE ELS MORTALS"

AIGUNA EXPRESSIÓ EM RECORDA...

Ser la poma de la discòrdia: Utilitzem aquesta expressió per assenyalar a algú que provoca, intencionadament, que hi hagi disputes, baralles i discrepàncies d'opinions entre un grup de persones entre altres.

Soc **Hera**, filla de Cronos i Rea, reina de l'Olimp, protectora de regnes i imperis, deessa del matrimoni, coneguda per ser la setèma i última dona de Zeus, amb el qual vaig tenir tres fills, i per les meves històries de gelosia, les quals m'han portat a castigar als alguns fills i amants de Zeus ja que sempre m'ha agrada impartir justícia...i venjança. Heracles o Leto són només alguns exemples d'això que us explico.

Els meus santuaris, sempre estaven situats en valls, a prop del mar ja que entre les meves funcions estava ser dels mariners i dels pastors.

Estava convençuda que la poma seria per mi però, per si de cas, li vaig oferir a Paris amor, riqueses i el poder d'Àsia però, sembla ser que no era suficient!

**Els meus atributs
són:**

- El paó
- La diadema
- El tro
- La vaca
- La magrana

Sabies què ???

VAIG COMPETIR AMB POSIDÓ PEL PATRONATGE DE LA
REGIÓ D'ARGOS.

ATENEA EM FEIA VESTITS QUAN JO VOLIA SEDUIR AL
MEU MARIT

ZENUS EM VA CASTIGAR PENJANT-ME DEL CEL AMB
UNA ENCLUSA A CADA PEU

EN EL JARDÍ DE LES HESPÈRIDES VAIG PLANTAR LES
POMES D'OR QUE EM VA REGALA LA TERRA AMB
MOTIU DEL MEU CASAMENT

VAIG CREAR LA VIA LÀCTEA. LA MEVA UET ES
VAIG SORTIR QUAN VAIG TREURE, RÀPIDAMENT DEL
MEU PIT, A HERACLES

ALGUNOS EM VAN TENIR PRESENT A LES SEVES OBRES...

Pintura: El judici de Paris, Pedro Pablo Rubens (1639)
Zeus i Hera - Annibale Carracci - 1597
L'origen de la Via Làctia- Tintoretto - 1575
El naixement de la Via Làctia-Pedro Pablo Rubens

Hera la hija de Cronos
bañándose al sol
La diosa del matrimonio
celando a su dios
Hera bajaba a la tierra
Y caminaba en la hierba
buscando el amor ...
Hera mutando despacio de
diosa a mujer ...

ALEJANDRO FILLO

Siendo chiquita, la comen, la vomitan
Y luego se enfrentó a su papá
Recta y arrogante, belleza
deslumbrante...

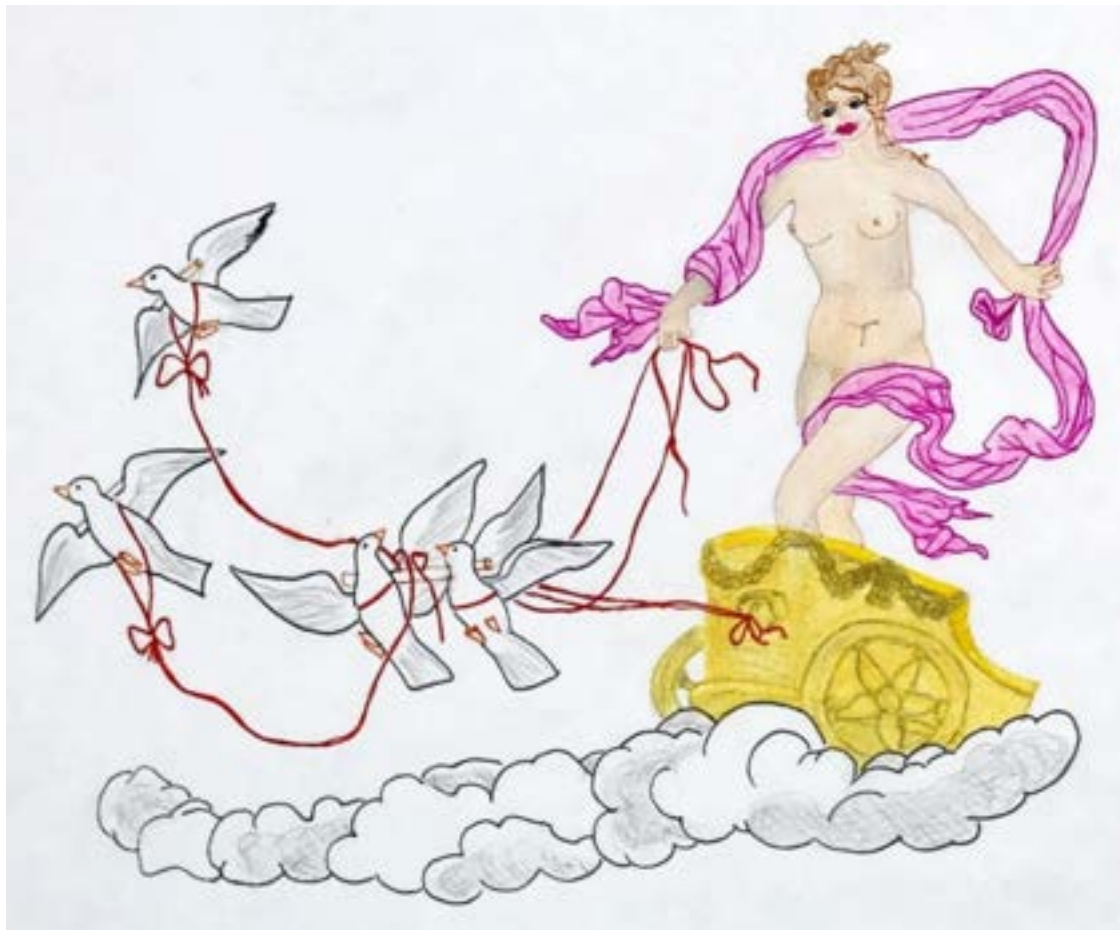
Zeus le pone fatal
Es un tipo muy sensual
Es su hermano, pero se casaron
Años de felicidad van a terminar muy mal

Si la intentas cortejar
Tu trasero acabará en el fuego
Esto no es un juego
Odia la infidelidad, odia tu felicidad
Zeus la suele castigar, porque
adora conspirar

Cuánto drama, acabó colgada
Con Jasón, tiene amistad
Y le ayuda a navegar
Con Heracles tuvo follón...

DESTRIPIANDO LA HISTORIA

Soc **Afrodita**, la deessa de la bellesa, la sensualitat, la fecunditat i l'amor. Jo no tinc mite propi, però us explicaré el meu naixement envoltat d'un halo misteriós: Uns diuen que vaig néixer de l'escuma del mar

després de que Cronos tallés els genitals a Urà amb una falç adamantina i els llancés després d'ell a la mar. Damunt d'una onada vaig arribar a la illa de Citera des d'on seguiré fina a Pafosi (Xipre), on les Hores m'acolliren. Segons altres, vaig néixer de la unió entre Zeus i Dione.

Em vaig casar amb Hefest però era coig i lleig i, per això, em vaig buscar diversos amants... un era Ares... aii... Ares....

Amb Anquises vaig tenir a Enees; qui gracies a mi va poder fugir de Troia amb la seva família i els seus descendents, que seran els futurs fundadors de Roma.

Vaig prometre a Paris que l'atorgaria l'amor de la mortal més bella del món. Òbviament, per la meva astúcia i la meva bellesa, em vaig emportar l'anomenada poma de la discòrdia reivindicant que jo era la més bella de totes les deesses de l'Olimp.

Els meus atributs són:

- Els coloms i rossinyols
- Petxina amb un tritó
- La rosa

ELS POETES

Afrodita immortal, de tron riquíssim,
Que trenes frau, filla de Zeus, et prego
Que ni amb ànsies ni amb basques, augusta,
L'ànim no em domis.

.... I em vas venir; ocells bonics et duien
rabents damunt la terra negra;

HIMNE D'AFRODITA, SAFO

Llegó todo el lugar y, despedido,
casta Venus, que el lecho ha prevenido
de las plumas que baten más suaves
en su volante carro blancas aves,
los novios entra en dura no estacada;
que, siendo Amor una deidad alada,
bien previno la hija de la espuma
a batallas de amor, campo de pluma.

SOLEDADES, GÓNGORA

I al voltant una blanca
escuma sorgí de l'immortal
membre i, enmig, nasqué una
donzella.

De primer s'atansa a la
divinal Citera; d'allí després,
es dirigí vers Xipre arreu de
corrents banyada.

TEOGONÍA, HESÍOD

Sabies què ???

EL TERME GREC "APHRÓS" SIGNIFICA ESCUMA, I AIXÒ CONFIRMA QUE AFRODITA VA NÉIXER AL MAR.

AFRODITA TENIA ELS SEUS PROPIS FESTIVALS, LES AFRODISIAS, QUE ES CELEBRAVEN PER TOT GRÈCIA PERÒ PARTICULARMENT A ATENES I CORINT.

AFRODITA I HERMES VAN TENIR UN FILL ANOMENAT HERMAFRODIT, UN DÉU MENOR DOTAT DE DOBLE SEXE.

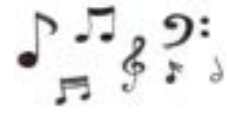
A LA ILIADA S'EXPLICA EL SUPORT D'AFRODITA ALS TROIANS.

LA "JUGADA DE VENUS" ERA LA MÉS IMPORTANT DEL JOC DE TABES, EQUIVALENT AL NOSTRE JOC DE DAUS.

LES SEVES COMPANYES EREN LES GRÀCIES I LES HORES

HESFEST VA FORJAR UNA XARXA D'OR QUE VA POSAR AL VOLTANT DEL LLIT ON ES TROBAVEN AFRODITA I ARES. QUAN ELS VA VEURE JUNTS, LA VA TANCAR I ELS AMANTS FOREN ATRAPATS. TOTS ELS DÉUS VAN PASSAR PER ALLÍ PER CONTEMPLAR L'ESPECTACLE... VAN SER LA RIOTA DEL MOMENT.

EM VAN TENIR PRESENT A LES SEVES CREACIONS...

Música: *Gian Francesco Malipiero, Venus presonera. Òpera, 1957*

Carl Orff, Triomf d' Afrodita. Òpera, 1951

Literatura: *William Shakespeare, Venus i Adonis. Poema, 1593*

V. Blasco Ibáñez, A los pies de Venus. Novel.la, 1926

Pintura:

Sandro Botticelli, El naixement de Venus Florència

Veronès, Tiziano, Annibale Carracci

Velázquez, Venus i Adonis. M. Del Prado-Velázquez

La Venus del mirall. M. Del Prado

Escultura: *Naixement de Venus. Parc de la Ciutadella*

Soc **Atenea**, deessa de la saviesa, les arts i l'artesanía. Realment, no se sap com vaig néixer però, la història més explicada és que vaig sortir del front de Zeus, ja amb les meves armes, després de que ell es mengés a la meva mare, Metis.

En comparació amb altres déus, és veritat que sóc força més comprensiva, tal com s'espera de la deessa de la saviesa i l'estratègia. Encara que sigui una deessa guerrera, no tinc un caràcter violent ni irreflexiu, sinó que utilitzo la meua valentia, la meua prudència i la meua intel·ligència per aconseguir tot allò que em proposo.

Un exemple d'això és quan vaig aconseguir el domini de la ciutat d'Atenes.

... I ell, Zeus, del seu cap parí
Tritogenia d'ulls verds,
terrible, incitadora de
tumultuosos combats,
guia de tropes, infatigable
augusta, a la qual
complauen la cridòria, les
guerres i els combats

HESÍODE, TEOGONÍA

EL MEU
ESCUT

Igual que les altres deesses, jo també em considerava la més bella. Per això, li vaig oferir a Paris glòria en les guerres, gran intel·ligència i saviesa, però... no va servir de res... va acabar escollint a Afrodita!

Els meus atributs

són:

- El mussol
- L'olivera
- La serp
- L'ègida
- L'armadura
- Llança
- Casc

Pintura: Palas Atenea i el centaure, Botticelli

Les filadores, Velázquez

Palas Atenea, Gustav Klimt,

Escultura: Atenea Partenó, Fídies.

Sabies què ???

EL SEU NOM EN ROMÀ ES MINERVA I EN EGIPCI NEIT.

ES CREU QUE VA NÉIXER A LA LLACUNA TRITÒNIA, LÍBIA, PER AIXÒ SE LI APLICA L'EPÍTET DE TRITOGÈNIA

ÉS UNA DE LES TRES DEESSES, CONJUNTAMENT A HESTIA I ARTEMIS, VERGES DEL PANTEÓ CLÀSSIC.

SEGONS LA MITOLOGIA, LA CIUTAT D'ATENES, ES DIU AIXÍ GRÀCIES A LA DEESSA, QUE VA OFERIR UNA OLIVERA PER GUANYAR-SE EL FAVOR DEL POBLE I DELS DÉUS... D'AQUÍ QUE SE LA CONSIDERI DESCOBRIDORA DE L'OLI D'OLIVA.

DURANT LA GUERRA DE TROIA AJUDARÀ ALS GRECS COM A REVENJA DEL JUDICI DE PARIS.

SEGONS OVIDI VA TRANSFORMAR ELS CABELLS DE MEDUSA EN SERPS COM CÀSTIG PER HAVER SIGUT VIOLADA PER POSIDÓ EN UN TEMPLE DEDICAT A ELLA

LA TRADICIÓ LA FA INVENTORA DE LA FLAUTA....

REFERÈNCIES BIOGRÀFIQUES

Alban Berg → Compositor austríac de principis del segle XX molt destacat per les seves òperes expressionistes.

Alejandro Filio → Cantautor, poeta i músic mexicà, artista prominent del moviment conegut com “Nueva Canción”.

Annibale Carracci → Pintor i gravador italià del barroc, pertanyent al corrent del classicisme romà-bolonyès.

Bernini → Escultor, arquitecte i pintor italià del segle XVII. Va treballar principalment a Roma i és considerat l'escultor més destacat de la seva generació, creador de l'estil escultòric del Barroc.

Blasco Ibáñez → Escriptor, periodista i polític espanyol impulsor del naturalisme i del realisme.

Boccaccio → Escriptor i humanista italià. És un dels pares, juntament amb Dante i Petrarca, de la literatura en italià. Va compondre també diverses obres en llatí.

Botero → Pintor, dibuixant i escultor colombià conegut per les seves obres d'art modernista i contemporani.

Carlos Carrá → Pintor italià del segle XX conegut per ser un dels líders del moviment futurista a Itàlia.

Dante Gabriel Rossetti → Poeta, il·lustrador, pintor i traductor anglès. Va ser un dels fundadors del grup pictòric Hermandad Prerrafaelita.

Destripando la història → Canal de YouTube on dos nois expliquen històries il·lustrades per ells mateixos i acompanyades d'una cançó que acaba causant furor a les xarxes.

Els germans Disney → Empresaris d'èxit del segle XX, fundadors de The Walt Disney Company. La seva primera producció va ser: La Blancaneus.

F. Wedekind → Dramaturg alemany, destacat per la seva obra teatral Frühlings Erwachen que tracta sobre la sexualitat y la pubertat.

Francisco Álvarez Hidalgo → Poeta espanyol del segle XX i XXI que va destacar per les seves poesies sobre metamorfosis i mitologia.

Garcilaso de la Vega → Poeta molt remarcad i destacat del renaixement espanyol, conegut pels seus sonets.

Hesíode → Poeta grec, molt important del segle VII aC. És el segon poeta més antic de l'etapa hel·lenística i a l'igual que Homer, la seva existència va ser qüestionada.

Horaci → El principal poeta líric i satíric en llengua llatina. Va ser un poeta reflexiu, que expressava allò que desitjava gairebé amb una perfecció absoluta.

Igor Stravinsky → Compositor i director d'orquestra rus. Va ser un dels músics més importants i transcendentals del segle XX.

Itziar Pascual → Dramaturga espanyola, va guanyar el premi Nacional de Teatre per a la Infància i la Joventut.

J. José Castro → Compositor, pianista, violinista i director d'orquestra argentí. Va ser una de les figures fonamentals de la música argentina del segle XX.

J.M. Serrat → Cantautor, compositor, escriptor i poeta català, conegut per cançons com "Mediterráneo".

Jean Cousin el Vell → Pintor francès del renaixement destacat per les obres Caritat i Eva Prima Pandora.

JHW Tischbein → Pintor i gravador de finals del segle XVIII conegut per les seves obres neoclàssiques.

John William Waterhouse → Pintor britànic. Va ser un pintor preraphaelita, però més tard es va sentir atret per el planeirisme del pintors francesos.

Lluís Llach → Músic i cantautor català considerat com un dels abanderats de la Nova Cançó catalana.

Luis de Góngora → Poeta cordovès que va ser un gran exponent del segle d'or de les lletres castellanés (segle XVII).

Maná → Banda de rock pop mexicana formada el 1986 en Guadalajara, Jalisco. Han venut més 40 milions de discs en tot el món.

Max Beckmann → Pintor alemany del segle XX conegut per les seves obres artístiques.

Monteverdi → Compositor, viola gambista, cantant, director de cor i sacerdot italià del segle XVI.

Nostra Morte → Banda de Metall Gòtic originària de Mèxic del segle XXI coneguda per les seves cançons sobre fets històrics, personatges mitològics i històries populars.

Odilon Redon → Pintor simbolista francès de l'impressionisme de finals del segle XIX. considerat com a precursor del surrealisme.

Pieter Bruegel → Pintor del segle XVI. És considerat un dels millors pintors flamencs del renaixement, dibuixant sobretot paisatges.

Poussin → Pintor francès, un dels més destacats de l'escola classicista. Va ser el fundador i gran practicant de la pintura clàssica francesa del segle XVII.

Rembrandt → Pintor i escultor neerlandès. És considerat un dels artistes més influents del barroc per mostrar grans obres com "Lliçó d'anatomia del doctor Tulp".

Rubens → Pintor barroc de l'escola flamenca. En el seu estil exuberant es pot destacar el dinamisme, el color i la sensualitat.

S. Botticelli → Pintor del Quattrocento italià. Pertany, també, a la tercera generació quatrecentista.

Safo → Poetessa grega de l'època arcaica. Plató la va catalogar com: "la desena Musa". Va néixer a Lesbos, Grècia.

Terra Santa → grup musical espanyol de heavy metal i power metal, que prové de La Rioja, Espanya.

Tintoretto → Pintor de l'escola veneciana i representant de l'estil manierista del segle XVI-

Tiziano → Pintor italià del Renaixement. Va ser un dels majors exponents de l'Escola veneciana.

Valentín Serov → Pintor rus del segle XIX. Va ser un dels millors retratistes de la seva època.

Velázquez → Pintor del Barroc espanyol considerat un dels màxims exponents de la pintura espanyola i mestre de la pintura universal.

Vivaldi → Compositor, violinista, empresari, professor i sacerdot catòlic venecià molt influent del Barroc.

W. Shakespeare → dramaturg, poeta i actor anglès. És considerat l'escriptor més important en llengua anglesa i un dels més cèlebres de la literatura universal.

BIBLIOGRAFIA

Cultura clàssica 3r ESO. Editorial Santillana

Manual de Mitología Clásica. Mª Dolores Gallardo. Ediciones Clásicas

La Mitología clàssica: Literatura, art, música. Joan Sariol, Santiago Cucurella, Carme Moncau. Editorial Barcanova

Teogonía. Hesíodo. Alianza Editorial.

Metamorfosis. Ovidio. Editorial Càtedra

WEBGRAFIA

<https://www.elresumen.com/biografias/homero.htm>

<https://www.planetadelibros.com/autor/homero/000001717>

<https://ginebramagnolia.wordpress.com/2016/05/26/carta-de-penelope-a-ulises-ovidio/>
<http://angeladiazk.blogspot.com/2018/08/carta-de-penelope-ulises-heroidas-de.html>

<https://redhistoria.com/mitologia-griega-el-mito-de-pandora/#:~:text=Seg%C3%BAn%20la%20mitolog%C3%ADa%20griega%20fue,para%20proporcion%C3%A1rsele%20a%20los%20hombres.>

<https://mitosyleyendascr.com/mitologia-griega/el-mito-de-pandora/>

<https://www.estrellaarica.cl/site/edic/20040515065557/pags/20040515074951.html#:~:text=El%20mito%20de%20Pandora&text=Pandora%20es%20la%20primera%20mujer,para%20d%C3%A1rsele%20a%20los%20hombres.>

<http://mitologiaclasicaromana.blogspot.com/2013/03/la-manzana-de-la-discordia.html>

<https://confilegal.com/20160221-la-manzana-discordia-juicio-paris/>

<https://www.casabatllo.es/antoni-gaudi/barcelona/manzana-discordia/>

<https://www.barcelona.cat/barcelonacultura/es/recomanem/ruta-manzana-discordia-cases-singulars>

